

Vinkkejä lukutaitotyöhön ja lukemaan innostamiseen

Koulukirjasto-opettajien tapaaminen 23.4.2024

Ryhmätyöskentelyn koonti

1. Lukutaitotyön näkyväksi tekeminen Oulussa ja Oulun ulkopuolella	2. Lukemaan innostamisen tapahtumat kouluilla	3. Koulun lukuhaasteet ja -kilpailut - tavoitteena saada kaikki innostumaan lukemisesta	4. Lukupiiritoiminta kouluilla - ideoiden jakaminen opettajille - lukijan taitotason huomioiminen (esim. lukupiirikirjojen valinta) - dialogitaitojen harjoittelu
<p>Kenelle lukutaitotyöstä halutaan kertoa?</p> <p>a) Kodit ja perheet</p> <ul style="list-style-type: none">- halutaan edistää lukemista myös kodeissa- koulun somekanaviin postauksia esim. lukuhetkistä- vanhempainilloissa teemaksi lukutaidot (jokin valmis paketti opettajien käyttöön. Lyhyt video, 1 min. myös englanninkielinen tekstitys)- <i>Miten saan nuoren lukemaan</i> - video? (Jonkun podcastin video on olemassa?)- kerrotaan lukevan aikuisen mallista- läksyksi perheen lukuhetki- lukuhaaste perheille <p>b) Koulun sisällä lukemisen näkyväksi tekeminen</p>	<p>1. Lukutempaukset</p> <p>a) Käytävätehtävät</p> <ul style="list-style-type: none">- lukubingotehtäviä ympäri koulua (palkintona tikkari tai Wilma-merkintä) <p>b) Teemapäivät</p> <ul style="list-style-type: none">- koko koulu lukee villasukat jalassa viltin ympärillä (ilmoitetaan tarpeeksi aikaisin)- työpajoja, joissa kierretään (sarjakuvakeskus, vinkkaukset eri teemoilla, rehtori lukee...)- pukeudutaan kirjan hahmoksi- kevätjuhlan teema jonkin kirjan/kirjojen/kirjailijan (esim. Peppi Pitkätossu, Vaahteramäen Eemeli) ympärille- kirjojen vaihtoa: tuot kirjan, saat ”setelin”, jolla saat toisen kirjan- kirjakeräys kotoa (kestävän kehityksen näkökulma) <p>c) Lukuviikot</p>	<p>Yksilöhaasteita</p> <p>a) Minä lukemassa -valokuvakilpailu -> lisätietoina missä luen ja miksi luen</p> <p>b) luetaan eri tavoin, esim. 300 minuutin lukuhaaste</p> <p>c) Oulun kaupungin lukudiplomi</p> <p>Haasteita luokalle/koko koululle</p> <p>1. Rakennetaan pala palalta yhteistä lukukuviota, esim. osana Huhtikuu on lukukuu -tempausta</p> <p>a) Suuri lohikäärme -kehyskertomus</p> <ul style="list-style-type: none">- askarrellaan suuri lohikäärme esim. luokan seinälle- luettuaan kirjan oppilaalle tiili, jonka saa asettaa haluamaansa kohtaan esteeksi lohikäärmeelle	<p>a) Pieniä lukupiiritehtäviä</p> <ul style="list-style-type: none">- pareittain lukeminen: toinen lukee ja toinen kuuntelee. Jatketaan aina siitä, mihin toinen jäi.- henkilöhahmojen käsittelyä sanaluokkien avulla: kuvat hahmoista ja niiden ympärille esim. adjektiiveja -> <i>Minkä hahmon haluaisit parhaaksi kaveriksesi?</i>- Tehdään omat kirjaset, jotka kiertävät. Oppilas saa tehdä kirjaseen yhden kysymyksen, johon toinen oppilas vastaa.- Pienessä lukupiiriporukassa harjoitellaan vastaamaan erilaisiin kysymyksiin. (Arvotetaan vastaukset sen mukaan, vastaako oppilas omaan kysymykseen vai jonkun toisen laatimaan kysymykseen.)- Pelillistäminen: Poimitaan sanoja kirjasta ja pohditaan, mihin ne luetussa kirjassa liittyvät (esim. Alias-tai Trivial Pursuit -tyyliin) <p>b) Laajoja lukupiiritehtäviä</p>

<ul style="list-style-type: none"> - koulussa kirjallisuusdiplomin suorittaneiden juhlistaminen aamunavauksen yhteydessä kerran kuussa huomioidaan kirjallisuusdiplomin saajat (esim. Kiiminkijoki) - kirjallisuusdiplomijuhlat - lukukampanjat: lukumatot, kirjahyllyt (luettujen kirjojen määrä näkyviin) - kirjamessut: luettuun kirjaan jokin tuotos - kirjojen vaihtajaiset - opettajakollegoiden innostaminen: rehtorin täytyy velvoittaa kaikki osallistumaan. Kaikki helppo ja valmis materiaali innostaa! - rehtoreille viestiminen tärkeää! Rehtori sitouttaa henkilökunnan. - koulun lukutaitostrategiat: mitä tehdään lukuvuoden aikana (vrt. Hiukkavaaran koulu) <p>c) Oulun kaupungissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaupungin päättäjät: toimittaa lukuja diplomin suoritusmäärästä, lainausmäärästä. Lokakuu on lukukuu -kampanjan näkyväksi tekeminen ja päättäjien vierailut kouluilla. - Päättäjien kannustusviestit kouluille? (Oppilaat voisivat esim. haastatella päättäjiä lempikirjoista. Tai sitten video.) - kaupungin henkilökunta: Akkunanjutut (huono näkyvyys) - Kaleva, paikalliset jutut 	<ul style="list-style-type: none"> - lukemiseen liittyvät aamunavaukset esim. Lukuviikolla - Lukukuussa aamunavauksessa esitellään projektia, lukumajoja, salilukua välituntisin, kirjailijavieraat, vinkkauksen jälkeen tehtäviä - eniten lukevan luokan palkitseminen - tiettyä teosta luetaan joka päivä keskusradiossa <p>d) 50 vuotta Oulussa koulussa - juhlavuosi</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteisiä ideoita kaikille kouluille (ohjausryhmän tuki) - tietoa kaikille kouluille, rehtoreille jona nyt: huomioiminen lukuvuosisuunnitelmassa - kirjailijavierailujen mahdollistaminen keskitetysti (esim. Magdalena Hai, Helena Pitkäkangas, Salla Simukka, Siri Kolu, J.S. Meresmaa, Emmi Mustaniemi, Jyri Paretskoi, Lotta Saahko) -> kouluille korvamerkittyä rahaa, saman alueen koulujen yhteiset vierailut - joka luokalle 50 tehtävää -bingo viikoittain (palkinto keväällä) - Read with a Grown-Up -lukutempaus koko perheelle (ks. Koulun lukuhaasteet ja -kilpailut), Oulun 50 eniten luenutta paria palkitaan? <p>2. Koulun aikuiset esimerkinä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - seurataan yhdessä, milloin lohikäärme saadaan nalkkiin <p>b) Tatu ja Patu -kehyskertomus</p> <ul style="list-style-type: none"> - askarrellaan Tatu ja Patu -kuva esim. koulun käytävälle - annetaan jokaiselle luokalle oman väriset tarrat - luettuaan kirjan oppilas saa luokan tarralla ”väritettyä” Tatu ja Patu -kuvaa - luokka, joka lukee eniten, saa palkinnon, esim. pääsee pelaamaan Tatu ja Patu -pakohuonepeliä <p>c) Muita kehyskertomuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - esim. koulun ruokalan seinälle vaikkapa Minecraft-kuva, johon täytetään pikseleitä, tai akvaario, johon kerätään kaloja luettujen kirjojen mukaan <p>d) Lukutoukan kasvatus koulun käytävälle yhdessä</p> <p>2. Mysteerihaasteet</p> <p>a) Mitä kuvasta paljastuu? - lukuhaaste</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulun käytävälle ripustetaan kuva, joka on peitetty lapuilla - aina kun lukee kirjan, saa poistaa yhden lapun 	<p>Tarjotaan vaihtoehtoisia suoritustapoja: <i>Miten haluatte esitellä lukemanne kirjan muulle luokalle?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - esim. video - posterit - Trioraman askartelu (kolmion muotoinen näyttämö eri kohtauksista, kolmion seinät liimataan yhteen ja kohtauksia voi tarkastella) - kirjakassin koristelu ja tavaroiden kerääminen kirjan aiheeseen liittyen - mainokset (radio tai filmi) - podcast - kirjailijan haastattelu eläytymällä kirjailijan asemaan (miksi kirjailija on halunnut tämän kirjan kirjoittaa jne.) - lautapeliä kehittely kirjasta - fanifiktio: kirjan henkilöt seikkailemaan kirjan kansien ulkopuolelle - STEAM+kirjallisuus-projektit: tuotetaan pelejä ja välineitä, joilla kannustetaan lukemaan, tai suunnitellaan oma lukusoppi <p>c) Innostetaan muitakin luokkia (ja kouluja) mukaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuvataan kirjavinkkaukset ja jaetaan ne koulun Teamsissä kaikkien iloksi - messutyylisiä kirjavinkkauksia: kirjoja pöydillä ja niiden äärellä kirjan lukeneita oppilaita kertomassa kirjasta - koulun oma lehti/uutislähetys: julkaistaan kirjavinkkauksia tai oppilaiden kommentteja - lukumaistiaiset: toimivat kirjavinkkauksina
---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - Pedanetin verkkolehti? (Onko vielä olemassa?) - Oulun katunäyttöjen hyödyntäminen kirjavinkkauksessa - Infotaulujen käyttäminen kirjavinkkeihin koulun sisällä, oppilaiden omia tuotoksia myös - Tägätään @oulunkaupunginkirjasto koulujen postauksiin, kun on kyse yhteisistä jutuista kaupunginkirjaston kanssa - Koulujen somepostauksiin hästägit #OuluLukee #EuroopanLukevinKulttuuripääkaupunki. -> Kirjasto jakaa postauksia omalla kanavallaan. <p>d) Valtakunnallinen näkyvyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjastot.fi -postituslista (kirjaston tiedotteita lähettämiseen) <p>e) Kansainvälinen näkyvyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - verkkosivut tulee tehdä myös englanniksi (Euroopan lukevin kulttuuripääkaupunki) - videosarja kulttuuripääkaupunkivuonna: Oulun koulukirjastot ja kouluilla tapahtuva lukutaitotyö, yhteistyö kaupunginkirjaston kanssa. Vähintään tekstitys englanniksi. Verkkosivuille näkyville videosarja. - Lukuflasmob: kutsutaan oululaiset Kiikeliin tai Ainolan puistoon. Kutsutaan koululaiset ja kaikki 	<ul style="list-style-type: none"> - rehtori lukee satukirjaa keskusradiossa - opettajien lukemia kirjoja vitriiniin ja oppilaat arvaamaan, keiden lukemia ne ovat - opettajien lempikirjoja tulostettuna posterille - Iloa ja inspiraatiota kirjallisuudesta - iltapäivä henkilöstölle: kirjakahvila, opettajat antamassa vinkkejä lukemaan innostamisesta, jaetaan omia lempikirjavinkkejä, yksi lukee muille kirjaa salissa... <p>3. Eri ikäisten oppijoiden yhteen tuominen</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhtenäiskoulussa isommat lukevat pienimmille - kirja-agentit (6-luokkalaiset) -> lukuteatteri, juhlien/kirjaston koristelu, viikon kirja -valinta, lukemista jne. - yhteiset lukuvälitunnit (pääsylippuna kirjastokortti tai pulpettikirja) - eri luokka-asteita yhteen tuovat jaksot: esim. Lumotut sanat - sanataidejakso kansainvälisellä koululla (mukana ala- ja yläkoulun suomen ryhmiä) <p>4. Erialaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ulkona lukeminen - lukuvälkkien järjestäminen saliin tai kirjastoon 	<p>3. Muita koko koululle sopivia lukuhaasteita</p> <ol style="list-style-type: none"> a) lasketaan luettujen kirjojen sivumääriä yhteen b) seurataan luettujen kirjojen kokonaispainoa (punnitus) c) kerätään lukemalla rahaa hyväntekeväisyyteen (esim. Punaisen Ristin materiaalit) d) yhdistetään luku- ja liikuntaa haasteet <ul style="list-style-type: none"> - molemmat haasteet rinnakkain - lukuhaaste ja palkinto liikuntaan liittyviä (esim. pääsylippuja oululaisiin liikunta-alan yrityksiin) <p>4. Kotiväen osallistaminen</p> <ol style="list-style-type: none"> a) "Read with a Grown-Up" - lukukuuhaaste <ul style="list-style-type: none"> - lapsi/nuori etsii itselleen lukuparin (voi olla myös ikätoveri, jos sopivaa omaa aikuista ei löydy) - pari lukee määrääjassa mahdollisimman paljon itselleen sopivalla tavalla: yhdessä samaa kirjaa, erikseen omia kirjoja, yhtä aikaa omia teoksia... kaikki tavat hyväksytään! - lopuksi lasketaan luettujen sivujen määrä yhteen - esim. 10 aktiivisinta lukuparia palkitaan lopuksi (ja kaupungin tasolla 50 Oulusa koulusa - juhlavuoden hengessä?) 	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjastoreitin kautta onnistuneiden projektien jakaminen kaikkien opettajien kesken <p>d) Tukimateriaalia ja -sovelluksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lukuklaanin tehtäväpankki: https://lukemo.fi/lukemo/wp-content/uploads/2019/08/Lukuklaani_K%C3%A4sikirja_Lukupiireihin.pdf - Lukutähti-sovellus - Lukulumo-sovellus - Book Creator -sovellus
---	---	--	--

<p>oululaiset kirjaa lukemaan. Kuvataan video ja dronekuvaa tuhansista lukevista ihmisistä. Musiikki yhdistettynä, lukulaulu. Näyttävyyttä, iloisuutta, Oulun hienoja maisemia kuviin. Syksyllä 2026? Voiko saada rahoitusta 2026-hankkeelta? EU-rahoitusta hankkeista?</p> <p>f) Ideoiden jakaminen opettajien kesken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Freed 	<ul style="list-style-type: none"> - Qridi: lukuhaaste - käytävälle kirjakärryjä, kirjankierrätyshyllyjä - STEAM mukaan: koululle lukunurkat käytäville (oppilaat suunnittelevat), valitaan teemat (esim. metsä, avaruus/tuli, vesi), seinämaalaukset (sisustusartesaani) nurkkiin, investointirahalla pehmopesät, lukuammeet, tyynyt, vanhempainyhdistys hankkii kirjoja, kirppiskirjoja, lukunurkka-apulaiset, sähköinen varausjärjestelmä - vierailut esim. Lumotut sanat - sanataidefestivaalilla (toukokuu) tai Oulun Muusajuhlilla (elokuu) sekä kirjaston tapahtumissa <p>5. Vierailijat</p> <ul style="list-style-type: none"> - kutsutaan oululaisia kirjailijoita (Mikko With, Päivi Koskela, Katri Rauanjoki) vierailemaan Lukuviikolla - lukumummu ja lukupappa käyvät lukemassa kirjoja tai runoja - lukukoiran vierailut <p>6. Määrärahojen jakautuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppikirjat vs. digilaitteet (lukutaidon vahvistaminen) - kirjastobudjetin yhdenmukaistaminen 		
---	---	--	--